

Statistické zpracování dat

2.prezentace

Analýza rozptylu

Mgr. Radmila Krkošková, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Co je analýza rozptylu - ANOVA
- ANOVA v marketingu a managementu
- Jednofaktorová ANOVA
- Míry závislosti: determinační a korelační poměr
- Použití ANOVA v případových studiích

ANOVA řeší 2 problémy (dvojí interpretace):

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

1. Ovlivňuje kvalitativní faktor kvantitativní hodnoty znaku?
2. Pochází $k (\geq 3)$ vzorků ze stejné populace?

Příklady:

- (1) Má věk respondentů vliv na konzumaci daného nápoje?
- (2) Ovlivňuje vzdělání respondentů jejich názor na poslance v parlamentu?

Jednofaktorová ANOVA - postup

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Krok 1.

Uspořádání dat a výpočty

X – kvalitativní znak (faktor), Y - kvantitativní znak

$$\bar{y} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} y_{ij}$$

Stanovení nulové hypotézy

$H_0: \mu_i = \mu_0$ pro všechna $i = 1, 2, \dots, k$

Krok 2. Výpočet

Celkový součet čtverců:
$$S_y = \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (y_{ij} - \bar{y})^2$$

Meziskupinový součet čtverců:

$$S_{y,m} = \sum_{i=1}^k n_i (\bar{y}_i - \bar{y})^2$$

Vnitroskupinový součet čtverců:

$$S_{y,v} = \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (y_{ij} - \bar{y}_i)^2$$

Krok 2. Výpočet

Základní vztah ANOVA:

$$S_y = S_{y,m} + S_{y,v}$$

Výpočet testového kritéria:

$$F = \frac{\frac{S_{y,m}}{k-1}}{\frac{S_{y,v}}{n-k}}$$

Krok 3. Testování

Jestliže platí: $F > F_{1-\alpha}(k-1, n-k)$ pak

H_0 zamítáme (faktor má vliv)

jinak H_0 nezamítáme (faktor nemá vliv),

přitom $F_{1-\alpha}(df_1, df_2)$ je kritická hodnota Fisherova rozdělení

(tabelováno pro různé hodnoty df_1, df_2 a α).

Alternativně:

Pro hodnotu kritéria F vypočítáme p -hodnotu (signifikanci)

Jestliže platí:

p -hodnota $< \alpha$ pak H_0 zamítáme (faktor má vliv)
jinak H_0 nezamítáme (faktor nemá vliv)

Předpoklad ANOVA: normálně rozdělený znak Y

Řešení příkladu v Excelu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Data → Analýza dat → ANOVA: Jeden faktor...

Anova: jeden faktor

Faktor

Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl
18	9	46	5,111111	54,11111
19	18	131	7,277778	70,80065
20	21	149	7,095238	36,89048
21	15	81	5,4	44,82857
22	8	71	8,875	222,6964

ANOVA

Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
Mezi výběry	95,13097	4	23,78274	0,344165	0,847153	2,510831
Všechny výběry	4560,785	66	69,1028			
Celkem	4655,915	70				

p -hodnota = 0,847 > 0,05 $\Rightarrow H_0$ nezamítáme, tzn. věk nemá na konzumaci limonád vliv!

Faktor X má k kategorií, sledovaný znak Y je kvantitativní

Poměr korelace P :
$$P = \sqrt{\frac{S_{y,m}}{S_y}}$$

kde S_y - celkový součet čtverců

$$S_y = \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (y_{ij} - \bar{y})^2$$

$S_{y,m}$ - meziskupinový součet čtverců

$$S_{y,m} = \sum_{i=1}^k n_i (\bar{y}_i - \bar{y})^2$$

Poměr determinace P^2

**Čím je P bližší k 1, tím je závislost sledovaného znaku na daném faktoru silnější,
čím je blíže k 0, tím je závislost slabší.**

Děkuji Vám za pozornost!!!